

הדת אינה יכולה לפקד את הארכיאולוגיה ויש לכך סיבות עמוקות

זהו אחד הפאראדוקסים של מדינת ישראל: רוב הוויכוחים העתידי מתנהלים באיטליה של ימינו על העבר.

כך זה בתישעה באב, היום שעל פי המסורת החרבו בו גם בית-המקדש הראשון וגם בית-המקדש השני, הקשור גם בהתמוטטות ה'מרד של בר-כוכבא.

מזה כמה שנים החל ויכוח על מאורעות אלה. שלושה דורות של ציונים חונכו לראות במורדים את גיבורי האומה. אולם עם התגברות הקנאות הלאומית-דתית-מיסטיית בישראל החלו רבים לראות את מאורעות-העבר כעיניים אחרות. המכבים נראים כקנאים דתיים, ש'התנגדותם לשילטון הזר נבעה מעיקר מהתנגדותם לתרבות החילונית השלטת בעולם. הקנאים גר-אים כקבוצת-שוליים מסוימת, ש'חיסלה ברצח ובטרור את ההנהגה האחרת בירושלים, ושהביאה על הקהילה היהודית בארץ אסון מ'ירד. ואילו ברי-כוכבא נראה כמ'היג מוכה שיגעון-גדול, שהביא במעשה מטורף לחיסול היישוב היהודי בארץ.

רק הד קלוש מן הוויכוח הזה חדר לבמות ציבוריות ולכלי-התיק שורת. אולם ויכוח אחר הגיע השבוע לדרגה גבוהה של להט ואלימות. היה זה הוויכוח על ה'ארכיאולוגיה.

זו מלחמת זרע, לויכוח זה יש מש'מעות הרבה יותר עמוקה מכפי שנראה במבט שיטחי.

למעשה עומדות זו מול זו שתי תפיסות היסטוריות: הדתית וה'ארכאית.

הגישה הדתית טמונה בספרים. על פיה, מתחילה ההיסטוריה עם אברהם ב'תורה, נמשכת עד גלות בבל, נפסקת, מתחילה עם ש'בת ציון ונמשכת עד בר-כוכבא, יר צאת מן הארץ לגולה וחזרת אליה בדורות האחרונים. ראייה זו מת'לקת את העולם לשניים: יהודים וגויים.

תלנו בעל שמונה זרועות

נסיגת ישראל מכנז הי שטחים שנכבשו ב'1967. ניסוח זה כולל, למעשה, הכרה ב'גבולות ישראל של ה'4 ביוני 1967.

סילוק ההתנחלויות הי ישראליות מן הגדה המערבית ושאר השטחים המוחז'קים (קרי: רצועת-עזה ורמת-הגולן).

ערוכות לחופשה-פזוקה לכל העדות הדתיות בארץ הקודש.

הכרה בזכות הפלסטינים הפלסטיניים לשיבה למולדתם או תשלום פיצויים למי שאינם רוצים לשוב. (פירוש הדבר: ויתור על הדרשה שכולם יחזרו).

מישטר-נאמנות של הי ארץ כגדה המערבית וב'רצועת-עזה בתקופת-המעבר. כינון מדינה פלסטינית עצמאית, שבירתה תהיה ב'ירושלים הערבית.

ערוכה לזכות כל הי מדינות במרחב לחיות ב'שלום.

מתן ערוכה מטעם הי ארץ, או כמה מחברותיה, להסכמים שיושגו.

אנור אל-סאדאת, שאינו רואה בעין טובה יוזמות ערביות מתחרות, ביטל את ההצעה הסעודית באומר ש'אין בה כל דבר חדש'. הוא צדק: עקרונות אלה כלולים בחלטותיה של ועידת-הפיסגה הערבית שהתכנסה ב'2 בנובמבר 1978 בבגדאד. בתגובה על הסכם קמפ-דייוויד, העיתונות הישראלית העלימה אז, פתאום, החלטות אלה, וטענה כי בבגדאד הוחלט על 'השדמת ישראל'.

פאהד פירסם הצעה דומה לפני שנה. גם אז גונחה ההצעה נמרצות על-ידי יצחק שמיר ואנשיו, שראו בה רק מזימה ודונית ל'רכוש את דעת-הקהל האמריקאית ולהכשיר את הקרקע למכירת נשק אמריקאי לסעודיה.

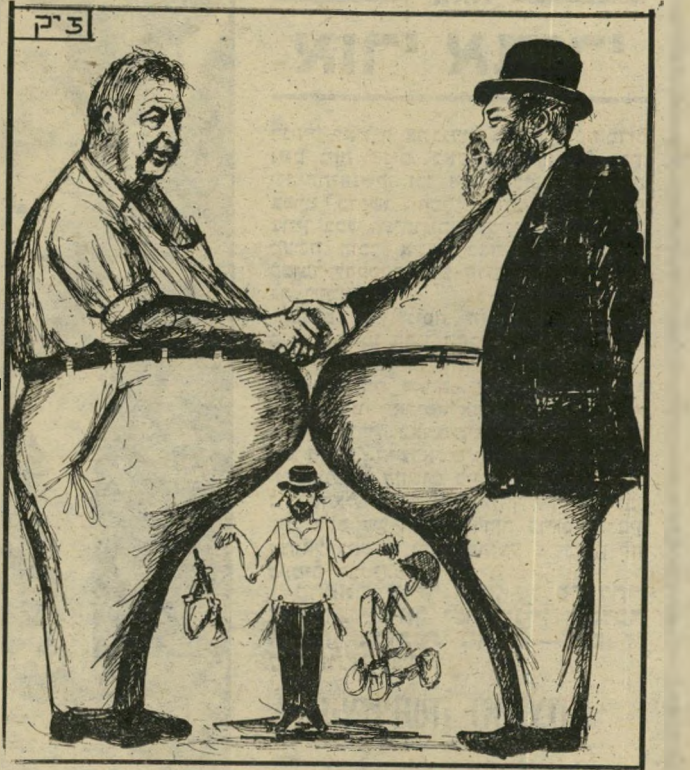
8 נקודות

ה תוכנית של יורשה-עצר פאהד, שהוא האיש החזק במישטר הסעודי, כללה את שמר'נה הנקודות הבאות:

עמדת-נתיחה סבירה

תגובה הזועמת של ממ'שלת-ישראל יש סיבה פשוטה. לא זו בלבד שאינה מעוניינת בהידוק היחסים בין וושינגטון וריאד, ולביצוע עיסוקת-הנשק עם סעודיה, אלא שההצעה הסעודית שמה את האצבע על נקודת-התורפה של ממשלת-ישראל: אי-גבר נותה להתזיר את הגדה המערבית, גם תמורת שלום מלא. כל ממשלות העולם, וביכללן ממש'לת ארצות-הברית, דוחות עמדה ישראלית זו. מכיוון שמפלגת-העבודה שות-

לגישה ה'ארכאית יש פרספקטיבה אחרת. היא רואה את ההיסטוריה הישראלית כהמשך לתרבויות קודמות בארץ. היא מתעניינת בכל התרבויות שצמחו בארץ לפני ה'תקופה הישראלית, ואחריה. אחד המכשירים העיקריים שלה היא ה'ארכיאולוגיה. כי הארכיאולוגיה רואה את תולדות הארץ באופן פסי, שיכבה על גבי שיכבה. סנטימטרים מעטים מתחת לשיכבה המוסלמית טמונה ה'שיכבה הביזנטית, ומתחתה ה'שיכבה הרומאית, ומתחתה ה'שיכבה היהודית, ומתחתה ה'שיכבה הישראלית, ומתחתה ה'שיכבה הנענית, וכן הלאה — רציפות סט-

הקונסנזוס

האמיר פאהד מימה ושמה שלום

ממשלה ישראלית גבוהה על כן, מברכת על ההצעה הסעודית. מרימה אותה על נס כביני להתגברות התבונה במחנה הע'בי, ומזמינה את סעודיה ובעלת בריתה — וביכללם אש"ף — ל'תיחת משא-ומתן גלוי או חש'כי סעודיה אינה מדינה שול ומרוחקת. מאז קמפ-דייוויד ו'רוש מצריים מן העולם הער'סעודיה היא המרכז המוכר ל'האומה הערבית. מערכת-יחס מסועפת, הדוקה אך בלתי-ירי מית, יצרה מערך ערבי שבו שו'פנים, לצד סעודיה, כל מדינות מ'פירץ הפרסי, עיראק, ירדן, מ'רוקו והנהגת אש"ף (ראה עמ'6). ואכן, דובר בכיר מאוד ל'אש"ף, אבו-ג'יהאד, הדרו לבו על ההצעה הסעודית ולהבטיח א'המיכת אש"ף בה.

נאכו בניצה

מ משקת-ישראל החדש לא יכלה, כמובן, לעלות דרך זו. קווי-היסוד שלה קובע כי 'ישראל, 'תממש' את זכותה הגדה המערבית ורצועת-עזה בת תקופת-המעבר של האוטונומיה — כלומר, שגם אילו היתה ק' האוטונומיה, היתה ישראל מס'חת את הגדה בכוח. במציאות אין כל סיכוי שהאוטונומיה תקו וממילא יבוצע הסיפוח בדרך יש'רה יותר.

השבוע בלט המחדל ההיסטורי של המערך, שאינו מהווה אלטר'טיבה לליכוד אלא השלמה לו. פחות בלט השבוע היעדר ג'גות כלשהי של מחנה-השלום הישראלי בכנסת העשירית, שיכ'להשמיע לפחות מחאה.

היוזמה הסעודית תירשם כה'דמגוגיה היסטורית נוספת שהו'מצה בהיסח-הדעת, ושצללה לו'הום כאבן בניצה.

לכפירה, ואף לכנעניות ר'ל. פעם התלקחה מלחמת-תר'ב סביב נושא זה. לא היה זה מיק'שדווקא השבוע הפך מלחמה לקרב של ממש (ראה עמוד 8-9). השתוללות העסקנים הדתי'שבים בעיקבות המכה שספגו בחירות, ושהגיעה לשיאה במש'ומתן הקואליציוני, גורמת לה'חוללות של קנאים העומדים חוץ למימסד המדיני. הקרב הקברים היה רק סימפטום לכך, פרשה זו תחלוף מן הסתם. יתכן כי זהו אות המבשר ה'באות: מלחמת-התרבות הב'תי-נמנעת.